

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
«___» «___» 2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГРИ НА СПЕЦІАЛЬНОМУ
ІНСТРУМЕНТІ. СКРИПКА.**

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
(Інструментальне виконавство)

Освітнього рівня: першого (бакалаврського)

Освітньої програми

025.00.04 Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

Київ – 2019

Розробник: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Викладач: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол від 29.08. 2019 року № 8

Завідувач кафедри _____ (Т. Б. Каблова)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

_____._____.2019 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ (В. М. Сподаренко)

(підпис)

на 20__ / Робочу програму перевірено

_____._____.2019 р.

Заступник директора _____ (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання - денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	8 / 240	
Курс	III	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:		
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:		
Аудиторні		
Лекції	16	16
Практичні	18	18
Семінарські	8	8
Модульний контроль	6	6
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	42	12
Форми семестрового контролю		екзамен

2. Мета навчальної дисципліни

Дисципліна «**Методика викладання гри на музичному інструменті. Скрипка**» входить до курсу спеціальних дисциплін. Зміст курсу втілює основні педагогічні напрацювання у галузі викладання гри на скрипці, висвітлює провідні методики зарубіжної та української скрипкових шкіл та містить такі складові:

теоретична (реалізується у ході лекційних занять);

практична (здійснюється в ході аудиторних занять в процесі практичного відпрацювання окремих методичних тем);

самостійна робота студентів

(реалізується в конкретних завданнях для самостійного опрацювання у домашніх заняттях).

Метою курсу є опанування знань методики викладання гри на скрипці у початкових дитячих музичних закладах.

Завдання курсу: формування та розвиток виконавських навичок; засвоєння теоретичного матеріалу, потрібного для володіння

інструментом; опанування студентами різних форм і методів індивідуальної та самостійної роботи; формування музично-педагогічної майстерності майбутніх учителів та вихованні їхніх творчих здібностей.

Методи роботи курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (струнні інструменти)» обираються відповідно до навчальної теми.

Форми роботи – лекційні, семінарські, практичні заняття, самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті. Скрипка» є модульна контрольна робота (4 семестр), залік (5 семестр), екзамен (6 семестр).

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Інтегральна (здатність до розв'язання спеціалізованих практичних завдань із застосуванням художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства).

Загальні:

Світоглядна (розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професійної діяльності).

Комунікативна (здатність до міжособистісного спілкування та взаємодії, до емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати в команді).

Інформаційна (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань).

Науково-дослідницька (здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної діяльності). *Самоосвітня* (розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес; здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку).

Фахові (спеціальні):

Організаційна (здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів музичновиконавського та музично-освітнього процесу).

Музично-теоретична (здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва).

Методична (здатність оперативно застосовувати знання, вміння та навички у педагогічній роботі в процесі формування естетичних поглядів та художніх смаків; здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових спеціалізованих музичних навчальних закладах; здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології в процесі педагогічної діяльності; здатність впроваджувати новітні концепції у сфері музичного виконавства, музикознавства, музичної педагогіки та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями).

Просвітницька (здатність до культурно-освітньої та просвітницької діяльності в умовах сценічного виступу).

Програмні результати навчання

- Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері інструментального виконавства та музичної педагогіки. Здатність демонструвати емоційний інтелект, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.
- Здатність використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській та педагогічній діяльності.
- Здатність застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності, використовувати базові методи та прийоми викладання гри на інструменті.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- Видатних педагогів скрипкової школи та їх виконавські концепції;
- Основні методики подолання виконавських проблем;
- Особливості роботи з різними музичними жанрами та формами;
- власні індивідуальні недоліки і шляхи їх усунення.

уміти:

- розкривати понятійний апарат сучасної теорії та застосовувати теоретичні знання у практичній роботі;
- самостійно працювати з авторським текстом; розуміти змістовий контекст твору;
- володіти системою засобів та методів педагогічного впливу;
- робити порівняльний аналіз інтерпретації; володіти майстерністю аргументації, узагальнення та викладу методичного матеріалу.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами Робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
V семестр. Змістовий модуль 1. Об'єктивне визначення здібностей учня – відправна точка навчання.							
Тема 1. Виявлення музичного звуковисотного слуху, почуття ритму, музичної пам'яті. Визначення фізичних даних учня.	18	4	2	4			10
Тема 2. Початковий розвиток музичних здібностей. Підготовчі постановочні моменти. Вивчення нотної грамоти.	22	4	2	4			10
Модульний контроль	3						
Разом	40	8	4	8			20
V семестр. Змістовий модуль 2. Початкове навчання учня-скрипаля.							
Тема 1. Основні етапи оволодіння постановкою; вимоги до постановки лівої та правої рук. Формування основних музично-виконавських навичок.	20	4	2	6			10
Тема 2. Методика проведення уроку в дитячій музичній школі. Навчальна робота у дитячій музичній школі.	24	4	2	4			12
Модульний контроль	3						
Разом	44	8	4	10			22
Усього за V семестр	90	16	8	18			42

VI семестр. Змістовий модуль 3. Вимоги щодо виконавського розвитку.							
Тема 1. Вивчення художніх музичних творів. Призначення технічного репертуару.	12	4	2	4			4
Тема 2. Значення та правильна організація домашніх занять учня. Виховна робота педагога.	14	4	2	4			2
Модульний контроль	3						
Разом	26	8	4	8			6
VI семестр. Змістовий модуль 4. Вивчення програмового репертуару дитячої музичної школи.							
Тема 1. Репертуар I- IV класів ДМШ.	12	4	2	6			2
Тема 2. Репертуар V-VIII класів ДМШ.	16	4	2	4			4
Модульний контроль	3						
Разом	28	8	4	10			6
Усього за VI семестр	54	16	8	18			12
Екзамен	30						
Усього за III курс	90						

5. Програма навчальної дисципліни

Методика викладання гри на спеціальному інструменті. Скрипка.

Змістовий модуль 1. (III курс, V семестр).

Об'єктивне визначення здібностей учня – відправна точка навчання.

Тема 1.1. Виявлення музичного звуковисотного слуху, почуття ритму, музичної пам'яті. Визначення фізичних даних учня.

Основна література: **1, 4, 5.**

Додаткова література: **3, 4, 8.**

Тема 1.2. Початковий розвиток музичних здібностей. Підготовчі постановочні моменти. Вивчення нотної грамоти.

Основна література: **1, 4, 5.**

Додаткова література: **3, 4, 8.**

Змістовий модуль 2. (III курс, V семестр).

Початкове навчання учня-скрипалю.

Тема 2.1. Основні етапи оволодіння постановкою; вимоги до постановки лівої та правої рук. Формування основних музично-виконавських навичок.

Основна література: **1, 4, 5.**

Додаткова література: **3, 4, 8.**

Тема 2.2. Методика проведення уроку в дитячій музичній школі. Навчальна робота у дитячій музичній школі.

Основна література: **1, 4, 5.**

Додаткова література: **1, 3, 4, 7, 8, 10.**

Змістовий модуль 3. (III курс, VI семестр).

Вимоги щодо виконавського розвитку.

Тема 3.1. Вивчення художніх музичних творів. Призначення технічного репертуару.

Основна література: **1, 4, 5.**

Додаткова література: **1, 3, 4, 7, 8, 10.**

Тема 3.2. Значення та правильна організація домашніх занять учня. Виховна робота педагога.

Основна література: **1, 2, 4, 5.**

Додаткова література: **3, 5, 7, 8, 10, 11.**

Змістовий модуль 4. (III курс, VI семестр).

Вивчення програмового репертуару дитячої музичної школи.

Тема 4.1. Репертуар I-IV класів ДМШ.

Основна література: **1, 4, 5.**

Додаткова література: **3, 5, 7, 8, 10.**

Тема 4.2. Репертуар V-VIII класів ДМШ.

Основна література: **1, 4, 5.**

Додаткова література: **3, 5, 7, 8, 10.**

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	4	4	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	4	4	5	5	4	4	5	5
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	4	40	5	50	5	50	4	40
Лабораторна робота	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25		25		25		25		25
Разом		-	105	-	106		105		106
Розрахунок коефіцієнта:						Усього за період роботи до екзамену 422 бали (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта 7,0); екзамен - 40 балів.			

6.2. Самостійна робота студента (54 год.)

1. Самостійне опрацювання студентами науково-педагогічної літератури.
2. Ознайомлення з навчальними посібниками, підручниками тощо.
3. Самостійний пошук інформації в мережі Інтернет.
4. Робота з відповідним нотним матеріалом.
5. Практичне відтворення на інструменті матеріалу, що вивчається.

Завдання для самостійної роботи студента

№ теми	Зміст завдання	К-сть год.	Література	Академічний контроль	Бали (лекц.+ сем.)
1.1	Практичне відпрацювання виявлення музичного звуковисотного слуху, почуття ритму, музичної	2	Основна література: 1, 4, 5.	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у	5

	пам'яті та визначення фізичних даних учня.		Додаткова література: 3, 4, 8.	практичній діяльності)	
1.2	Відпрацювання методичних рекомендацій для початкового розвитку музичних здібностей учнів. Підготовчі постановочні моменти. Вивчення нотної грамоти.	3	Основна література: 1, 4, 5. Додаткова література: 3, 4, 8.	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.1	Типові недоліки постановки рук і прийомів гри скрипалів-початківців.	4	Основна література: 1, 4, 5. Додаткова література: 3, 4, 8.	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.2	Порівняння різних методик проведення уроку з початківцями.	4	Пошук в Інтернеті.	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
3.1	Практичне відтворення роботи над технічним та художнім матеріалом.	2	Осн. літ-ра: 1, 4, 5 Дод. літ-ра: 1, 3, 4, 7, 8, 10.	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
3.2	Відпрацювання на практиці організації домашніх занять учнів та знайомство з психологічними складовими підготовки до виступу.		Осн. літ-ра: 1, 2, 4, 5. Дод. літ-ра: 1, 3, 4, 7, 8, 10.	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
4.1	Складання індивідуальних планів для учнів I-IV класів ДМШ.		Осн.літ-ра: 1, 4, 5. Дод. літ-ра: 1, 3, 4, 7, 8, 10.	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
4.2	Складання індивідуальних планів для учнів V-VIII класів ДМШ.		Осн.літ-ра: 1, 4, 5. Дод. літ-ра: 1, 3, 4, 7, 8, 10.	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
Усього					40

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль		Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1			
Тема 1.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі-8 Володіння потрібною термінологією - 4	12
Тема 2.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі-8 Володіння потрібною термінологією - 5	13
Максимальна кількість балів			25
Модульний контроль 2			
Тема 1.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі-8 Володіння потрібною термінологією - 4	12
Тема 2	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі-8 Володіння потрібною термінологією - 5	13
Максимальна кількість балів			25
Модульний контроль 3			
Тема 1.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі-8 Володіння потрібною термінологією - 4	12
Тема 2.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі-8 Володіння потрібною термінологією - 5	13
Максимальна кількість балів			25
Модульний контроль 4			
Тема 1.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, прослухування тощо.		12
Тема 2.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, прослухування тощо.	Знання теми у повному обсязі-8 Знання відповідного нотного матеріалу - 4	13
Максимальна кількість балів			25

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання. Екзамен.

К-сть балів	Критерії
35 – 40	Відмінне володіння теоретичними знаннями з курсу. Ґрунтовна і повна відповідь на екзаменаційні питання.
30 – 34	Вияв студентом повних систематичних знань із дисципліни. Наявність у відповіді незначних помилок.
25 - 29	В загальному вірне виконання екзаменаційних завдань з певною кількістю суттєвих помилок.
20 - 24	Знання основного матеріалу курсу в обсязі, достатньому для подальшого навчання. Можливі суттєві помилки у відповіді.
15 - 19	Відповідь студента задовільняє мінімальні вимоги з навчальної дисципліни.
10 - 14	Відповідь студента поверхова, знання фрагментарні. Студент має можливість повторного складання екзамену.
1 - 9	Студент виявив незадовільний рівень знань.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Критерії оцінювання музичних даних учня.
2. Критерії оцінювання фізичних даних учня.
3. Форми розвитку музичного слуху у дітей.
4. Основні етапи оволодіння постановкою.
5. Вимоги до постановки лівої руки.
6. Вимоги до постановки лівої руки.
7. Вимоги до постановки правої руки.
8. Формування основних музично-виконавських навичок.
9. Організація і планування занять з початківцями.
10. Призначення, зміст і складові частини уроку.
11. Типові недоліки постановки та методи їх виправлення.
12. Типові недоліки гри учнів.
13. Основні методи роботи з учнем на уроці.
14. Особливості уроку на різних етапах навчання.
15. Основні напрямки навчальної роботи педагога.
16. Розвиток навичок розбору нот, читання з аркуша, ансамблевої гри.
17. Складання індивідуальних планів.
18. Перевірка успішності учнів.
19. Програмні вимоги з техніки.
20. Програмні вимоги щодо художньо-виконавського розвитку.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 – 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 – 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 – 68
Незадовільно	0 – 59

Разом—**180** годин: аудиторних — **84** год.(лекційних — **32** год., практичних — **36** год., семінарських — **16** год.); модульний контроль— **12** год.; семестровий контроль — **30** год.; самостійна робота — **54** год.

V семестр					VI семестр			
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Об'єктивне визначення здібностей учня – відправна точка навчання.		Початкове навчання учня-скрипаля.		Вимоги щодо виконавського розвитку.		Вивчення програмового репертуару дитячої музичної школи.	
К-сть балів за модуль	105		106		105		106	
Заняття №	1 - 4	5 – 8	9 - 12	13 – 16	1 - 4	4 – 6	7 - 10	11 – 14
Лекційні	4	4	4	4	4	4	4	4
Семінари	2	2	2	2	2	2	2	2
Практичні	4	5	5	4	4	5	5	4
Теми занять та кількість балів	Тема 1.1 Виявлен ня музично го звуків отного слуху, почуття ритму, музичної пам'яті. Визначе ння фізични х даних учня.	Тема 1.2 Початко вий розвиток музични х здібност ей. Підгото вчі постано вочні моменти . Вивченн я нотної грамоти.	Тема 2.1 Основні етапи оволодін ня постано вкою; вимоги до постано вки лівої та правої рук. Формув ання основни х музично - виконав ських навичок.	Тема 2.2 Методика проведен ня уроку в дитячій музичній школі. Навчальн а робота у дитячій музичній школі.	Тема 3.1 Вивчен ня худож ніх музичн их творів. Призна чення техніч ного реперт уару.	Тема 3.2 Значен ня та правил ьна організ ація домаш ніх занять учня. Виховн а робота педаго га.	Тема 4.1 Реперт уар I- IV класів ДМШ.	Тема 4.2 Реперту ар V- VIII класів ДМШ.
Самостійна робота – к-сть балів	5	5	5	5	5	5	5	5
Види поточного контролю - МКР	25 б.		25 б.		25 б.		25 б.	
Усього	211				211			
Підсумкови й контроль	-				Екзамен			
Коефіцієнт	Усього за період роботи до екзамену – 411 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 6,85); екзамен оцінюється в 40 балів.							

8. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Ауэр Л. Моя школа игры на скрипке. Интерпретация произведений скрипичной классики / Л.Ауэр. – М.: Музыка, 1965. - 272 с.
[Електронний ресурс] - <http://leaserang.weebly.com/blog/leopoljd-auer-moyashkola-igri-na-skipke>
2. Василевич М.О. Формування досвіду сценічної витримки виконавців інструменталістів у системі професійної мистецької освіти // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття. – Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: 2016. - 751 с.
3. Стеценко В. – Методика навчання гри на скрипці / В.Стеценко. – К.: Музична Україна, 1974. – Ч.І - 170 с.
4. Стеценко В. – Методика навчання гри на скрипці / В. Стеценко. - К.: Мистецтво, 1964. – Ч.ІІ - 154 с.
5. Янкелевич Ю. - Педагогическое наследие. - М.: Музыка. 1983. – 253с. –
[Електронний ресурс] - <http://listid.ru/item/804447>

Додаткова література

1. Агарков О. – Вибрато в игре на скрипке / О. Агарков. М.: Музгиз, 1956. – 156с.
2. Гуревич Л. – Скрипичные штрихи и аппликатура как средство интерпретации / Л. Гуревич. Л.: Музыка, 1988. – 165с.
3. Лесман И. Очерки по методике обучения игре на скрипке / И. Лесман. М.: Гос.муз.изд-во, 1964. - 272 с.
4. Майкапар С. – Музыкальный слух / С. Майкапар. Л.: 1915. – 87 с.
5. Мострас К. Интонация на скрипке / К.Мострас. М.: Музгиз, 1948. -125 с.
6. Мострас К. Динамика в скрипичном искусстве / К.Мострас. М.: Музгиз, 1956. – 169 с.
7. Очерки по методике обучения игре на скрипке: Вопросы техники левой руки скрипача: Сб.статей. Учебное пособие для музыкальных училищ и консерваторий / под ред. М.С.Блока. – М.: Музиздат, 1960, - 203 с.
8. Вопросы скрипичного исполнительства и педагогики: Сб. статей. Сост. С.Сапожников.- М.: Музыка, 1968. – 148 с.
9. Стеценко В. – Закономірності інтонування на скрипці / В. Стеценко. – К.: Музична Україна, 1977. – 61 с.
- 10.Флеш К. – Искусство скрипичной игры / К. Флеш. – М.: Музыка, 1964. – 218 с.
- 11.Ширинский А. – Штриховая техника скрипача / А. Ширинский. – М.: Музыка, 1983. – 102 с.
12. Ямпольский И. – Основы скрипичной аппликации / И. Ямпольский. – М.: Музгиз, 1955. – 147 с.